

Sygn. akt III AUa 603/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 sierpnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Hejwowska
Sędziowie:	SA Krystyna Smaga SA Małgorzata Rokicka - Radoniewicz (spr.)
Protokolant: st.sekr.sądowy Urszula Goluch-Nikanowicz	

po rozpoznaniu w dniu 1 sierpnia 2012 r. w Lublinie

sprawy M. D.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników

na skutek apelacji wnioskodawcy M. D.

od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w Zamościu

z dnia 19 marca 2012 r. sygn. akt IV U 78/12

uchyla zaskarżony wyrok, znosi postępowanie i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Zamościu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

III AUa 603/12

UZASADNIENIE

Organ rentowy – Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z dnia 21 grudnia 2011 roku stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego M. D. w okresie od dnia 1 października 2000 roku do 31 grudnia 2005 roku, ponieważ wnioskodawca wznawiając pozarolniczą działalność gospodarczą nie spełniał warunków do wyboru ubezpieczenia rolników.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zamościu wniósł M. D. zaskarżając decyzję w całości. Podnosił, że nieprzerwanie prowadził działalność gospodarczą od 4 listopada 1996 roku

do 31 grudnia 2005 roku i od czasu objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników od 25 sierpnia 2000 roku spełniał warunki do podlegania temu ubezpieczeniu.

Wyrokiem z dnia 19 marca 2012 roku Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Zamościu oddalił odwołanie. Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca M. D. od 4 listopada 1996 roku do 31 grudnia 2005 roku faktycznie, a formalnie do 23 września 2011 roku prowadził działalność gospodarczą zarejestrowaną w gminie – usługi transportowe na rzecz Cukrowni (...). Działalność polegała na usługach transportowych w czasie kampanii cukrowniczej. W sierpniu 2000 roku zgłosił się do ubezpieczenia społecznego rolników dołączając zaświadczenie z ZUS o podleganiu ubezpieczeniom społecznym od 4 listopada 1996 roku do 24 sierpnia 2000 roku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, przy czym nie złożył oświadczenia, czy działalność tę prowadzi nadal. Decyzja z dnia 1 września 2000 roku organ rentowy objął go ubezpieczeniem społecznym rolników od dnia 25 sierpnia 2000 roku oraz od 13 września 1995 roku do 3 listopada 1996 roku w związku ze złożonym aktem notarialnym o nabyciu gospodarstwa rolnego. Do 2011 roku organ rentowy nie uzyskał informacji o dalszym prowadzeniu działalności gospodarczej po 24 sierpnia 2000 roku, traktując wnioskodawcę wyłącznie jako rolnika podlegającego w pełnym zakresie ubezpieczeniu społecznemu. Wnioskodawca nie był obciążony podwójną składką, ani też nie składał oświadczeń o wysokości podatku z tytułu działalności pozarolniczej. Sąd Okręgowy opierając się na informacjach z Urzędu Skarbowego ustalił, że wnioskodawca prowadził nadal działalność pozarolniczą i faktycznie zaprzestał jej wykonywania od 2006 roku. W oparciu o te ustalenia Sąd Okręgowy orzekł, że wnioskodawca prowadząc działalność pozarolniczą od 4 listopada 1996 roku podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tego tytułu i nie miał wyboru ubezpieczenia, który został wprowadzony ustawą z dnia 12 września 1996 roku o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca, który prowadził działalność gospodarczą z przerwami wynikającymi ze specyfiki zawartych umów z Cukrownią

Od tego wyroku apelację wniósł wnioskodawca M. D., zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał naruszenie przepisów postępowania art.233 kc przez dokonanie błędnej oceny materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że wnioskodawca nie mógł skorzystać z prawa wyboru między ubezpieczeniem społecznym rolników a innym ubezpieczeniem w związku ze zbiegiem systemów ubezpieczeń społecznych rolników, że wnioskodawca nie podjął po przerwie działalności gospodarczej po upływie roku nieprzerwanego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników; błąd w ustaleniach faktycznych mający wpływ na treść rozstrzygnięcia art.241 kpc poprzez niewyjaśnienie wszystkich istotnych okoliczności faktycznych, w szczególności w jakich okresach skarżący prowadził działalność gospodarczą. Wnosił o zmianę wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy poprzez uchylene decyzji ZUS ewentualnie o uchylene zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania za I i II instancję.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Niezależnie od zarzutów apelacji Sąd Apelacyjny z urzędu stwierdza, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania, ponieważ do udziału w sprawie nie została wezwana w charakterze strony żona wnioskodawcy A. D., której praw i obowiązków dotyczyła zaskarżona decyzja. Decyzja ta została wydana na nazwisko wnioskodawcy i jego małżonki i doręczona obojgu małżonkom jako stronom postępowania. Żona wnioskodawcy jest bezpośrednio zainteresowana rozstrzygnięciem sprawy, ponieważ od chwili zawarcia małżeństwa i objęcia ubezpieczeniem społecznym rolników obydwójce opłacali składki na ubezpieczenie, a po wydaniu zaskarżonej decyzji powstała nadpłata z tytułu składek wpłacanych na to ubezpieczenie. Obowiązkiem Sądu Okręgowego było wezwanie z urzędu do udziału w sprawie drugiego płatnika składek wymienionego w zaskarżonej decyzji, albowiem od rozstrzygnięcia sądu zależą jego prawa i obowiązki w zakresie objętym decyzją (art.477¹¹ § 1 i 2 KPC).

Spory rozstrzygane w postępowaniu w sprawach z ubezpieczenia społecznego rolników wynikają ze stosunku prawnego opierającego się na relacji między organem ubezpieczeń społecznych, ubezpieczonym i osoba, którą organ rentowy traktuje jako zobowiązanego do opłacania składek. W postępowaniu w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych powinny więc w interesie ogólnym brać udział wszystkie strony tego stosunku. Powinność taka wynika wprost z przepisu art. 477¹¹ § 2 KPC, nakazującego sądowi brać pod uwagę interes także tego z podmiotów stosunku

ubezpieczenia społecznego, który ma tylko potencjalne warunki, by stać się stroną procesu w sensie formalnym. Przepis ten bowiem nakazuje sądowi działanie z urzędu i, przez wezwanie zainteresowanego, spowodowanie jego przystąpienia do procesu (nawet jeżeli nie uczynił tego organ rentowy). Należy zatem rozumieć, że stronami postępowania przed sądem rozpoznającym sprawę z zakresu ubezpieczeń społecznych są wszystkie podmioty materialnego stosunku ubezpieczenia społecznego, czyli osoby wymienione w art. 477¹¹ § 1 KPC.

Przenosząc powyższe ogólne twierdzenia na grunt niniejszej sprawy, trzeba stwierdzić, że wymienieni imiennie w decyzji rolnicy, którzy jednocześnie są jako płatnicy zobowiązani do płacenia składek są podmiotami stosunku ubezpieczenia społecznego powstałego w związku z ustaleniem podlegania ubezpieczeniu społecznemu.

Żona wnioskodawcy, jako strona w znaczeniu materialnym, ma uczestniczyć w procesie, a Sąd uczestnictwo to powinien był zapewnić przez zawiadomienie w trybie art. 477¹¹ § 2 KPC. Nie czyniąc tego stworzył sytuację, w której rolnik – płatnik nie mógł stać się stroną przez uczestniczenie w postępowaniu, czyli stroną w znaczeniu formalnym, a przez to pozbawił go możliwości obrony swych praw. Zaniechanie tego obowiązku przez Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, rozpoznający odwołanie wnioskodawczyni od decyzji uchylającej decyzje ustalające podleganie ubezpieczeniu społecznemu rolników, tego obowiązku powoduje, że jego postępowanie dotknięte jest nieważnością (art. 477¹¹ § 1 KPC w związku z art. 379 pkt 5 KPC) - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 grudnia 2000 roku – II UKN 128/00 – OSNAPiUS 2002, z.15, poz.368 (por. też wyroki Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 1991 r., II URN 130/90, OSNCP 1992 z. 9, poz. 168 i z dnia 3 października 1996 r., II URN 36/96, OSNAPiUS 1997 nr 9, poz. 156 oraz uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 29 lipca 1998 r., III ZP 20/98 OSNAPiUS 1998 nr 23, poz. 690).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy wezwie do udziału w sprawie w charakterze strony A. D. i przeprowadzi ponownie postępowanie z jej udziałem.

Wyrok Sądu Okręgowego podlega uchyleniu z powodu nieważności postępowania i Sąd Apelacyjny na mocy art.386 § 2 KPC orzekł, jak w sentencji.